

amelyet azonban Vojk tüzér főhadnagy feltartóztatott mindaddig, amíg a Bobics-dandár meg nem érkezett, s aztán Vezekényig (Vozokany) el nem űzte az ellenséget. A császáriak egyik része Érsekújvár, a másik Párkány irányában vonult vissza; ez utóbbit Pöltenberg Ernő a VII. hadtest lovasságával estig üldözte.

A csatában részt vett a kinevezett komáromi várparancsnok, Guyon Richárd is; délután a jobb szárny vezetését vette át és az ellenséget Fajkürt irányába szorította vissza. Görgey maga nem vett részt az ütközetben: a lévai vár romjairól szemlélte a csatát, s csak este lovagolt el a csataterre.

A véres csata áldozatainak számáról a források eltérően szólnak: számukat mintegy 1600–2000-re tehetjük. A honvédsereg 4 ágyút, 2 löszerkocsit, 20 társzekeret, 130 lovat zsákmányolt; 2000-nél több foglyot ejtett. A sebesültek ápolták őket. Az elhunyt honvédek emlékét obeliszk őrzi a városi temetőben,⁹ ugyancsak emlékoszlop vigyázza Nagysallóban a csata helyét.

Az út tehát szabad volt Komárom felé, a főhadiszállás Kálnán át Perbetére (Pribeta) vonult. A sereg 21-én éjfélkor érkezett Komárom alá.

A csata következményei

A nagysallói ütközet napján Pest körül Jellačić és Schlik erői rávetették magukat a II. hadtestre; Aulich azonban a haditervnek megfelelően kitért a csata elől. Welden ebből felismerte a magyar haditerv lényegét: Komáromon át a Dunántúlon elérni az osztrák főerők bekerítését. Gyors parancsot adott a sürgős és általános visszavonulásra, beleértve Pest kiürítését is. Jellačić serege parancsa értelmében délnek vonult, Szeged–Horvátország felé, Csorich, Schlik és Wohlgemut tábornokok hadteste pedig a Dunántúlon gyülekeztek, hogy fedezzék Bécsset. Welden feldúlt állapotában ezt írta Schwarzenbergnek: „A Monarchia üdve most már egyedül az oroszoknak Krakkó felőli gyors bevonulásától függ, mert nem tudom, milyen belső erő tudná még megmenteni a Monarchiát.”

Következett még a komáromi–szőnyi diadal, ám a fiatal független Magyarország politikája nem volt képes a győzelemsorozatból előnyt kovácsolni. „...amikor a szerencse mulandóságára senki sem gondolt – s májusban és júniusban csudálkoztak a külföldön, kik a magyar háború eseményeit vizsga szemmel kísérték, hogy az áprilisi győzelmeknek semmi eredménye nem lett. Sem nem semmisített meg az ellenséges sereg, sem békekötésre nem kényszerített. Még csak fegyvernység sem követte e győzelmeket, szokott következménye a kisebb jelentőségű győzelmeknek is.”¹⁰

A jövő fekete madara azonban e napok hatására emelkedett fel a szabadságharc sorsa fölött: Ferenc József május 2-án levélben kért segítséget I. Miklós orosz cártól a magyar forradalom leverésére.

Csáky Pál

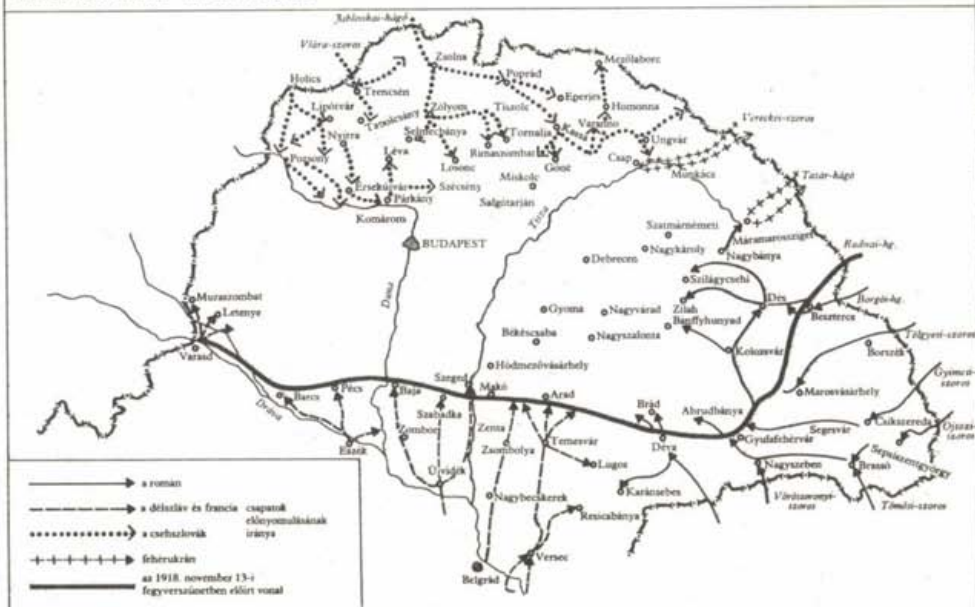
Felhasznált irodalom: Magyarország történeti kronológiája, III. 1848–1944. Akadémiai Kiadó – Gonda Imre–Niederhauser Emil: A Habsburgok. Gondolat, 1978. – Vas Zoltán: Kossuth Lajos élete I. Magvető, 1973. – Spira György: A magyar forradalom 1848–1849-ben. Bp., 1959. – Szénássy Zoltán: Klapka György. Madách Kiadó, Bratislava, 1977. – Nemeskürty István: „Kik érted haltak, szent Világszabadság!”, Magvető, 1977.

A Magyar Tanácsköztársaság honvédelmi harcai I.¹

A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása az egész világon nagy visszhangot váltott ki. A nemzetközi munkásmozgalom forradalmi szárnya a szocialista forradalom magyarországi győzelmét annak bizonyítékeként üdvözölte, hogy a világforradalom lángja feltartóztatlanul terjed nyugat felé. Ebben az időben a nemzetközi kommunista mozgalom vezetői szilárdan hitték, hogy a szocialista forradalom egész Európában – vagy legalábbis annak nagy részében – történelmileg rövid idő, néhány esztendő alatt bekövetkezik. A magyaror-

¹A tanulmány második részét a következő számban közöljük. (Szerk.)

**A FRANCIA, DÉLSZLÁV, ROMÁN, CSEHSZLOVÁK ÉS FEHÉRUKRÁN
CSAPATOK ELŐNYOMULÁSA
1918. november–1919. március**



Magyarország a szomszédos kisállamok közül csak Ausztriával állott diplomáciai kapcsolatban. A nyugati szomszédot azonban az antant az élelmiszer-szállítások megvonásának kilátásba helyezésével sakkban tartotta. Ennek ellenére Ausztria semlegességet tanúsított Magyarország iránt. A Szerb–Horvát–Szlovén Királyság más irányú aspirációi, valamint a már elért területgyarapítás miatt nem tartotta magát különösebben érdekeltnek a Tanácsköztársaság elleni támadásban. Annál inkább Románia és Csehszlovákia, amelynek politikusi országuk területét Magyarország rovására tovább kívánták növelni és meg akarták szabaddulni a szocialista állam számukra veszélyes közelségétől is.

A tanácskormány több vezetője 1919 márciusának végén és áprilisának elején kinyilvánította a magyar munkásállam békés szándékát és azt, hogy szomszédaival tárgyalások útján kívánja rendezni a határkérdéseket. Ennek ellenére a csehszlovák és román kormány telekürtölte a világot, hogy katonai veszély fenyegeti őket a Tanácsköztársaság részéről. É vesztélyre való hivatkozással nagy mennyiségű fegyvert, katonai felszerelést kértek és kaptak a szövetséges nagyhatalmaktól. A Tanácsköztársaság kikiáltása után Csehszlovákiában, Romániában és a Szerb–Horvát–Szlovén Királyságban megszigorították a határzárt, sietve megerősítették a demarkációs vonalakon álló csapatokat és hozzákezdtek a Magyarország elleni hadműveletek előkészítéséhez.

Ahhoz, hogy megértsük az 1919 tavaszán kialakult közép-európai helyzetet, vissza kell nyúlnunk az első világháború befejezését lezáró fegyverszünetek, katonai egyezmények megkötésére.

1918. október végére az Osztrák–Magyar Monarchia szétesett. A prágai forradalom október 28–30-án, a délszláv népek forradalma az október 29-ét követő napokban, az osztrák forradalom október 30. és november 3. között, a magyar őszirózsás forradalom október 31-én jutott diadalra. A Habsburg Birodalom romjain megalakultak az új államok.

Weber gazdasági tábornok vezette osztrák–magyar küldöttség 1918. november 3-án Páduában a papíron már nem létező Osztrák–Magyar Monarchia nevében írta alá a fegyverszüneti szerződést. A vesztesek közé sorolt egyik utódállamnak, Magyarországnak november 12-én meg kellett kötni a belgrádi katonai egyezményt, ami a demarkációs vonalként megjelölt Beszterce–Maros–Szabadka–Baja–Pécs–Dráva vonal által határolt terü-

let, Erdély déli részének, a Bánátnak, Bácskának és Baranya megye egy részének kiürítését jelentette. A Nemzeti Tanács ülésén Károlyi Mihály leplezetlenül számolt be a kialakult helyzetről: a szerb csapatok már Újvidéken vannak. A csehek 17-19 vármegyére tartanak igényt, csapataik elindultak, gyorsan nyomulnak előre. A romániai helyzet is súlyos, „a magyarországi románság kedélyállapota rendkívül izgatott”.

Mielőtt Magyarország felbomlását az 1920-as trianoni úgynevezett békeszerződéssel szentesítették volna, a szomszéd államok katonai erői – bár a világháború fő frontjain már elhallgattak a fegyverek – megindultak Magyarország ellen, hogy érvényesítsék nemzeti céljaikat a területi kérdésben. A csehszlovák állam 1918. november elején még csupán elvileg létezett, hiszen fennhatóságát a szlovákiai területre csak akkor terjeszthette ki, ha onnan a magyar állami szerveket erőszakkal kiszorítja. Az ehhez szükséges fegyveres erő megszervezéséhez, felszereléséhez a fiatal csehszlovák állam messzemenő támogatást kapott a nagyhatalmaktól. A központi hatalmak összeomlása után a győztesek közé tartozó Románia királyi kormánya hozzákezdhetett célkitűzésének, Nagy Románia megteremtésének megvalósításához. Románia ezért arra törekedett, hogy mielőbb újjászervezze és ütőképessé tegye hadseregét. A szerb uralkodó osztály arra törekedett, hogy a központi hatalmak vereségét, az Osztrák–Magyar Monarchia széthullását kihasználva a saját vezetése alatt egységes államba tömörítse a délszlávokat. Igényt tartott a Magyarországhoz tartozó Bácska, Bánát és Baranya egy részét magába foglaló magyar, német és szerb lakosságú Vajdaságra is. A Szerb–Horvát–Szlóven Királyság kikiáltását követően a szerb csapatok (melyek a francia vezérkar messzemenő támogatását élvezik) a francia Armée d’Orient hadosztályaival együtt nyomultak előre, így november első felében megkezdődött Magyarország déli részének megszállása.

A szomszéd államok számára a területszerző célok megvalósítására a pillanat kedvező volt, mivel a Károlyi Mihály vezette Magyar Népköztársaságnak egyelőre nem voltak hadra fogható csapatai, amelyekkel védekezhetett volna. A Károlyi-kormány az októberi forradalom győzelmét követő napokban a pacifizmusban vélte megtalálni azt az eszközt, amellyel belpolitikai téren elejét veheti a vérontásnak, külpolitikai téren elfogadtatja magát a nagyhatalmakkal.

A honvédelmi miniszterre kinevezett Linder Béla vezérkari alezredes november elsején felhívással fordult a katonákhoz, melyben bejelentette: a kormány intézkedéseket tett a hadműveletek azonnali beszüntetésére. Megígérte, hogy elősegítik a leszerelő katonák munkához való visszatérését. Bejelentette, hogy az átmenet nyugodt körülményeinek megteremtése érdekében katonatanácsokat és nemzetőrséget szerveznek „amelyek uralkodni fognak a belrend felett, hogy végre átvehesse mindnyájunk felett kiengesztelő uralmát az örök béke.”

A következő napon (2-án) a parlament előtt összegyűlt tisztek előtt hangzott el Linder emlékeztető beszéde, melyben pacifista nézeteit kiélezett egyértelműséggel fogalmazta meg: „Ezer évek tradícióit, ezer évek szolgaságát, ezer évek zsarnokságát kellett romba dönteni. Ehhez ötéves háború kellett, ehhez ezer és ezer halál kellett, hogy egy új győzelmes élet támadjon fel belőle. Ez az új győzelmes élet a pacifizmus jegyében születik meg.” Ekkor jelentette ki a nevével elválaszthatatlanul összefonódott mondatokat: „Nem kell hadsereg többé! Soha többé nem akarok katonát látni.”

Előállt az a helyzet, hogy míg a szomszédos államok a magyarországi területek megszerzése érdekében újjászervezték és megerősítették hadseregeiket, addig a polgári demokratikus kormány a frontról hazatérő hadsereg leszerelését, és ezzel párhuzamosan a karhatalmi feladatok ellátását végző nemzetőrség illetve a népőrség, védőrség létrehozását tekintette megvalósítandó céljának. November végéig 70 000, december végéig pedig 120 000 katona leszerelését hajtották végre.

Az említett belgrádi fegyverszüneti egyezmény a demarkációs vonal meghúzása mellett megszabta azt is, hogy a magyar hadsereget hat gyalog- és két lovashadosztály kivételével le kell szerelni.

A magyar polgári demokratikus kormánynak szembe kellett nézni azzal, hogy a pacifizmus, amelynek meghirdetésétől mind belpolitikai vonalon, mind a külpolitikában sokat várt, gyakorlatilag kudarcot vallott. Megszületett az elhatározás: hozzá kell látni a hadsereg újjászervezéséhez, mely eredményesen használható fel az ország területi védelmére és a belső forradalmi erők ellen.

A hadsereg létszámát 70 000 főben irányozták elő, mely önkéntes alapon szerveződött.

Állományát toborzás útján, elsősorban a munkásság soraiból kívánták feltölteni. Bár a toborzást nagy hazafias kampánnyal kötötték össze, 1919. február végéig a tervezett 70 000 ember helyett csak néhány ezren jelentkeztek katonának.

Felvetődik a kérdés, miért nem a már meglévő csapatok közül válogatták ki a legalkalmasabbakat? A harcos alakulatok az ország területén kívül a frontokon voltak. Az összeomlást követően a katonák számottevő része fogságba esett, sok hadosztály csak a fegyverzet egy részének visszahagyásával tudott – rendezetlenül – visszavonulni. A frontcsoportok többsége idegen területeken át, hosszú ideig tartó és nélkülözésekkel járó utazás után, november második felében és decemberben, felszerelés nélkül tért haza.

A hadseregszervezés szükségességét a kormány elsődlegesen a csehszlovák és román területi követelésekkel, majd a megszálló csapatmozgásokkal indokolta. A Honvédelmi Minisztérium tett is kísérletet, hogy katonai erővel tartsa fel az Észak-Magyarországba és Erdélybe benyomuló idegen csapatokat. E területek hovatartozásáról azonban alapjában nem a fegyverek, hanem az antant vezetői döntöttek.

A kormány elvben elismerte a nemzetek önszerepeltetési jogát, a gyakorlatban azonban nem akart lemondani a történelmi Magyarország magyarok lakta területeiről, sőt ismételtlen kifejezésre juttatta, hogy azokat fegyverrel is kész megvédeni. Legalábbis a katonailag gyengébbnek tartott csehszlovákokkal és románokkal szemben igyekezett fegyveres erővel fellépni. Az ezzel kapcsolatos közhangulatot erősen befolyásolta az a tény, hogy a környező országok – az antant támogatásával – a nemzetiségek lakta területeken túl mind nagyobb, tisztán vagy főként magyar lakosságú országrészek megszerzésére is igényt támasztottak.

1918. november 24-én megalakult a Kommunisták Magyarországi Pártja. A párt határozott szakítást követelt az integritás megvédésének jelszava mögé rejtett nacionalista szándékokkal. Azt hirdette, hogy mindenáron meg kell akadályozni a csehszlovákok, románok, szerbek elleni háborút, mert a magyar proletárnak nem a cseh, szlovák, szerb és román munkás és paraszt az ellensége, hanem a kapitalizmus, a tőkés és földesurak osztálya. Az általános elvekből következett a hadsereggel kapcsolatban elfoglalt, a kor marxista felfogásának megfelelő álláspontja: „Az állandó hadsereg s a fegyveres erő különleges osztágának (rendőrség, csendőrség, határrendőrség stb.) eltörlése, s helyettesítése a fölfegyverzett proletariatus osztályhadisereggel a burzsoázia lefegyverzése.”

A kormány január végétől mind erőteljesebben lépett fel a kommunistákkal szemben. Február 20-án letartóztatták a párt vezetőit. Február végén és március folyamán a tömegek elégedetlensége városon és falun egyaránt növekedett. Az üzemen hatalmas sztrájkhullám söpört végig. A gyárak mind nagyobb részében a munkásság képviselői vették kezükbe a vezetést. A kormánynak a földreformmal kapcsolatos huzavonáját megunva a falusi szegénység több helyen megkezdte a nagybirtokok kisajátítását. A hadseregben a katonatanács támogatásával nagy ellenállás bontakozott ki a hadsereg átszervezésének megakadályozására. Az országban napról napra erősödött a forradalmi hangulat. Ilyen körülmények között kapta meg március 20-án a magyar kormány az antant döntését, mely a magyar és román csapatok között egy új, semleges övezet létrehozását írta elő. Eszerint a román hadsereg a Maros és a Szamos folyó között Arad–Nagyszalonta–Nagyvárad–Nagykároly–Szatmárnémeti vonalig birtokolhatta a területet, a magyaroknak pedig vissza kellett vonulni a Vásárosnamény–Debrecen–Déaványa–Gyoma–Orosháza–Hódmezővásárhely–Szedged vonal mögé.

Mivel az antant által korábban hasonló módon megállapított semleges övezetet előbb-utóbb mindig megszállták, a magyar kormánynak nem lehetett kétségei afelől, hogy a semlegesnek nyilvánított zónába a román királyi hadsereg hamarosan bevonul.

A belpolitikailag esődött mondott kormány polgári miniszterei nem vállalták az antant-jegyzék következményeit. Abban a reményben mondtak le, hogy a Szociáldemokrata Párt által alakított új kormány majd stabilizálni tudja a belpolitikai helyzetet és megadhatja az antant követeléseivel kapcsolatos állásfoglalását. A szociáldemokrata vezetők azonban tudták, hogy a kommunistákkal való viszonyuk megnyugtató rendezése nélkül nem alakíthatnak kormányt. Ezért felkeresve a börtönben levő kommunista vezetőket és a kommunisták által képviselt elvi alapokon vállalták a két párt egyesítését, a proletárdiktatúra kikiáltását.

A Tanácsköztársaság kikiáltása után a hadügyek élére Pogány József került, két helyettese Szamuely Tibor és Szantó Béla lett. Hármójuk között éles ellentét bontakozott ki a Vörös Hadsereg építésének kérdésében. Pogány a Vörös Hadsereg szervezését azon elvek alapján kívánta folytatni, amelyekkel a polgári demokratikus időszakban elkezdtek a zsoldoshadse-

reg létrehozását. Véleménye szerint a már fegyverben állókat át kell venni a Vörös Hadseregbe, melynek építését a szakszervezetekben való toborzás útján kell tovább folytatni. Ezzel szemben Szamuely és Szántó a hadseregfejlesztésnek teljesen új alapokra helyezése mellett állt ki. Azt vallották, hogy szakítani kell a toborzási rendszerrel és be kell vezetni az általános védkötelezettséget, ami lehetővé teszi, hogy rövid idő alatt megfelelő létszámú hadsereget hozzanak létre. A március 24-én kiadott, a Vörös Hadsereg megalakításáról szóló okmány a Pogány-féle álláspontot tükrözte. A fegyveres erők jellegét, küldetését és feladatait az oroszországi Vörös Hadsereg példája alapján határozta meg.

A Magyar Vöröshadsereg kiegészítését a rendelet szerint a proletariátus öntudatos, szervezett, de önként jelentkező elemeiből, toborzás útján végezték. Ezzel elvileg jelentősen leszűkítették a hadsereg feltöltésének és utánpótlásának társadalmi bázisát. Így március 29-én a toborzottak létszáma elérte a 20 640 főt, április 5-én csaknem 33 ezer, április 10-én 40 ezer, április 15-én már túlhaladta az 53 ezer főt. Az üzemekben megkezdődött a munkás tartalék zászlóaljok felállítása.

A Vörös Hadsereg építésének egyik legfontosabb problémáját a megfelelő előképzettségű megbízható parancsnoki kar hiánya jelentette. A régi hivatásos tisztek többsége továbbra is ellátta feladatát, mert remélte, hogy a Tanácsköztársaság eredményesen tudja megvédeni az országot területét az antant törekvéseivel szemben.

A régi tisztek 1918. októbere óta először érezték, hogy szükség van a szakértelmükre, igényt tartanak munkájukra. Túlnyomó többségük teljesítette is a rá bízott feladatot mindaddig, amíg a honvédő háborúra kényszerített Tanácsköztársaság honvédelmi politikájával egyetértettek. A volt hivatásos tisztek mellett a tanácskormány igyekezett az arra alkalmas proletárkatonákat, a szocializmus ügyét szolgáló tartalékos tiszteket is parancsnoki beosztásba tenni. Megszervezték a proletárparancsnok-képző tanfolyamot, amelyet azonban az antant támadása miatt félbe kellett szakítani, hiszen az emberekre a fronton volt égető szükség.

Az első napokban szinte megoldhatatlannak látszott a Vörös Hadsereg felszerelése, a szükséges fegyverzettel, ruházattal, élelemmel való ellátása. A készletek alaposabb felmérésével azonban nyilvánvalóvá vált, hogy elegendő puska, ágyú, tarack áll rendelkezésre. Ruházat és élelem terén is megfelelő volt kezdetben az ellátás. A Magyar Tanácsköztársaság vezetői április első felében meglehetősen optimizmussal mérlegelték a katonai intervenció lehetőségét. Kun Béla április 11-én úgy vélekedett: „...az antant maga nem tud csinálni semmit. A volt Osztrák–Magyar Monarchia területén alakult országokat nem tudja ellenünk vonultatni.” A „minden rendben van” hangulat uralkodott el a vezetők között akkor, amikor az intervenció előkészületei már befejezéséhez közeledtek. (Pedig a felderítői jelentések akkor már a román királyi csapatok közeli támadását jelezték.)

Április közepén a Vörös Hadsereg hadrendjében hat gyaloghadosztály, a székely különítmény, valamint a tengerészdandár szerepelt. *A csehszlovák arcvonalon* három hadosztályt szerveztek: A Dunántúlon, a Duna jobb partján a 4. hadosztályt, az Ipoly és a Sajó között a 3., a Sajótól keletre pedig az 5. hadosztályt. *A román hadsereggel szemben* két hadosztály valamint egy dandár felállítása folyt. Técsőtől Soborsínig a székely különítmény szervezetsége, személyi feltöltöttsége (11 000 főnél több) és felszereltsége állott elfogadható szinten. A különítmény parancsnokai azonban szemben álltak a Tanácsköztársasággal. Kratochvíl ezredes, a parancsnok április elején olyan üzenetet küldött Aradra Goudrecourt francia tábornokhoz, valamint Kolozsvárra Maniu román politikushoz, melyben közölte, hogy „...a székely csapatok nem kommunisták, sőt... a bolsevikiekkel nyílt és fegyveres ellenségeskedést kezdtek. A bolsevikiek ellen a román csapatokkal együtt is hajlandók volnának harcolni”.

Mi volt a helyzet a másik fronton?

Március végén, április elején az északi demarkációs vonal mentén a nemrég önállóvá lett burzsoá Csehszlovákia fegyveres ereje, több mint négy hadosztály (kb. 85 zászlóaljjal) gyülekezett. A csapatok Pozsony–Duna–Ipoly–Losonc–Ungvár terepszakaszon álltak. Csehszlovákia hadereje ebben az időben mintegy 160 000 fő volt. Lényeges ereje azonban nem volt arányban a nagy létszámmal. Az első csehszlovák csapatokat a monarchia volt hadseregének cseh és szlovák katonáiból szervezték. Ehhez később olasz és francia hadifogságból úgynevezett „légiós” egységek érkeztek olasz, illetve francia tisztek parancsnoksága alatt. A csehszlovák katonai vezetés – a csekély magyar ellenállást látva – újabb területek elfoglalására készült.

A román királyi haderő személyi állománya a romániai és erdélyi mozgósítottakból

tevődött össze. Számottevő antant felszereléssel és közvetlen irányítással jelentős erőt képviselt. Négy hadosztálya az első lépcsőben, három pedig a hadművelleti második lépcsőben volt (összesen 64 zászlóalj). Április elején Técső–Szinerváralja–Zilah–Halmágy–Soborsin terepszakaszaát érte el, ahol ismét előnyomulásra készült.

A szerb királyi fegyveres erő délen szorosan együttműködött a franciákkal. A Sobarin–Maros vonala–Szeged–Baja–Pécs–Dráva–Mura terepszakaszon kb. 60 zászlóaljnyi szerb-francia haderő helyezkedett el. A szerb csapatok (három hadosztály) a Drávától délre, továbbá a Baranyai-háromszögben és a Duna–Tisza között összpontosultak. Úgy tűnt, hogy területi igényeit Magyarországgal szemben Szerbia már kielégítve látta, ezért aktív, támadólagos fellépésének kis valószínűsége volt. A franciáknak a Marostól délre volt két hadosztályuk, amelyeket részben a szerb–román (Bánát miatti) ellentétek elsimitására, részben pedig a magyarországi forradalmi mozgalom elfojtására szerveztek.

Az ellenséges csapatok harci szelleme általában jobb volt, mint a magyar katonáké, akiket a Tanácsköztársaság 1919 tavaszán átvett. Az ellenséget a túlhajtott nacionalizmus, a sovinszta uszítás, valamint a fegyverszüneti vonalon túli könnyű területhódítás, a jóvátétel és a hadisarc reménye vitte harcba.

Ezek után felmerül a kérdés: ebben a súlyos hadászati helyzetben a Tanácsköztársaság politikai és katonai vezetői miben reménykedhettek, mire alapozták katonapolitikájukat?

Elsősorban új külpolitikai orientációra volt szükség. A Tanácsköztársaság vezetői egyrészt az említett forradalmi világhelyzetre, a volt hadviselő államok forradalmasodó proletariátusára számítottak, másrészt az új keleti orientáció: a fiatal Szovjet–Orosz állammal való szövetség, a Szovjet–Orosz Vörös Hadsereggel várható egyesülés került előtérbe. Úgy értékelték, hogy a fegyverszüneti vonalakon belül messze előrenyomult intervenciók, burzóá hadseregekkel szembeni ellenállás külpolitikai szempontból igazolt. E mellett a proletariátus is késznek mutatkozott a munkásállam megvédésére.

A támadó szomszédokkal szemben a remélhetően eredményes védelemnek más politikai alapjai is voltak. A győztes nagyhatalmak között komoly ellentétek mutatkoztak. Az angol és olasz kormány nem nézte jó szemmel szövetségesük, a franciák erősödő politikai befolyását Közép-Európában az úgynevezett „kis-antant” államoknál. A Tanácsköztársaság politikai és katonai vezetői a nép előtt is vállalták a fegyveres ellenállást, a proletariátus érdekeinek védelmét. Ugyanis ebben a helyzetben csak a katonai eredmények birtokában remélhettek politikai előnyöket, a munkásosztály államának elismerését, a békekötésnél a kedvezőbb elbírálást.

Laczkó Mihály



A nándorfehérvári csata emléktáblája a belgrádi várban

(Kunkovács László felvétele)

